

o. Marián Potáč

Pod tvoju ochranu...

K najkrajším mariánskym sviatkom cirkevného roka patrí sviatok Ochrany presvätej Bohorodičky. Úroda z polí je už doma, polia sú obrebené a prípravené na zimu. Preto veriaci vzdávajú vďakу pre svätej Bohorodičke za jej mocnú ochranu nielen zemskej úrody, ale najmä za ochranu duší, za ochranu víery.

Ochrana — pokrov — presvätej Bohorodičky viene sa ako zlatá niť dejinami národa od začiatku samostatného jestovania až do dnešných čias. Nás zbožný veriaci ľud vždy na ňu upíeral svoj zrak, hľadajúc u nej ochranu a pomoc. A práve symbolom tejto sily a pomoci bol tento sviatok — sviatok Ochrany (Pokrova) presv. Bohorodičky.

Vznik tohto sviatku treba hľadať pravdepodobne v 9. storočí. Vtedy mesto Carihrad bolo obliehané nepriateľmi. V meste panoval veľký strach. Veriaci si dobre uvedomovali, že v prípade pádu mesta očakáva ich kruté zotročenie, strata víery a vidina pomalej smrti. Preto sa zhromaždili vo Vlachernskom chráme, kde sa uchovával pás presv. Bohorodičky ako dracobenná relikvia. Tam spolu so sv. Andrejom a sv. Epifánom vrúcne prosili o ochranu presv. Bohorodičku. V čase celonočných vrúcnych modlitieb sv. Andrej mal videnie. Videl, ako do chrámu zostupuje presv. Bohorodička sprevádzaná sv. Jánom Krstiteľom a sv. Jánom Bohoslovom za spevu veľkého množstva anjelov a dlho sa modli so sľzami v očiach. Potom berie do svojich rúk plášť a široko ho rozprestiera nad prítomným zástupom. Keď sa nepriatelia dozvedeli o tomto zjavení, plní strachu začali ustupovať. Mesto bolo zachránené.

Od tohto plášťa, omofora, pochádza aj názov samotného sviatku: Pokrov. Pre všetky generácie východnej cirkvi sa tento sviatok stál symbolom ochrany a materinskéj opatery presv. Bohorodičky. Záväzne bol ustanovený pre celý Východ a oslavoval sa až do pádu Carihradu r. 1453.

Nevie sa, prečo sa tento sviatok slávi práve 1. októbra. Možno je to preto, že na tento deň pripadá aj spomienka na sv. Romana Sladkopevca, ktorý zležil veľa pekných piesní na počesť Panny Márie Ochránkyne.

V našom východnom obrade sa pri bohoslužbách mimoriadne zdôrazňuje moc orodovania presv. Bohorodičky. Každá ektéria či modlitba sa končí prosbou o orodovanie presv. Bohorodičky, aby sme skrz jej príhovor boli spasení.

Knieža Jaroslav Múdry r. 1036 víazne odráža nápor kočovných Pečenegov a z vďačnosti za dosiahnuté víazstvá dáva postaviť chrám sv. Sofie (Žofie) a chrám Zvestovania Panny Márie na Zlatej bráne v Kyjeve. A ako prvý zo všetkých panovníkov Východu zasväčuje celý svoj ľud pod ochranu Panny Márie.

Mariánsky chrám v Kružlove z r. 1822 (Snímka: F. D.)

Ako prejav vďaký za víazstvo nad Čerkasmi aj knieža Mstislav dal postaviť chrám Panny Márie v meste Ťmutorokani. Podobne aj knieža Vladimír Monomach z vďaký za víazstvo nad Polovcami skladá zvláštnu modlitbu. Knieža Igor Svjatoslavovič po šťastnom oslobodení podákoval sa pred záračnou ikonou presv. Bohorodičky.

Mocná ochrana Panny Márie sa ukázala r. 1625, keď Turci obliehali kláštor v Počajeve. Na úpenlivé prosby veriacich a rehoľníkov prikryla Panna Mária svojím pláštom kláštor a uviedla do zmätku nepriateľské vojsko, ktoré sa zo strachu rozutekalo.

V bohoslužobných textoch sviatku Ochrany Panny Márie sa v našom obrade spieva: „Všetci veriaci sme sa dnes zišli, aby sme oslávili Matku Krista Boha, nepoškvrnenú Kráľovnú vesmíru, Pannu prečistú, ktorá vo svojej dobrote ustavične spína ruky k Synovi. Tak ju na oblakoch videl ctihonď Andrej, ako svojím ochranným pláštom prikrýva ľudstvo. Preto jej vrúcne spievajme: Raduj sa, naša ochrankyňa, záštita a útočište našich duší“ (na litiji).

V každej stichire sa prejavuje bezhraničná detská dôvera v jej mocnú ochranu a rýchlu pomoc, tiež jej úloha na diele našej spásy: „Ako fa videl, Vlădkyňa, ctihonď Andrej vysoko na oblakoch modlit sa spolu s archanjelmi, prorokmi a apoštolmi i s nespočetným zástupom mučeníkov a prosiť svojho Syna a nášho Boha za meno i verný ľud a pri-

(Pokračovanie na 4. str.)

KALENDÁR NA MESIAC

OKTÓBER

Mesiac svätého ruženca

1. S Ochrana (Pokrov) presv. Bohorodičky. Lit. 1 Pt 1, 22—25. Lk 2, 41—52. Ananiáš, apoštol
2. N 19. nedela po ZSD. — Hl. 2. Utr. ev. 8. Lit. 2 Kor 12, 7—10. Lk. 6, 31—36. Cyprián, biskup; mučeník
3. P Dionýz Areopag, mučeník
4. U Jerotej, mučeník
5. S Charitina, mučenica
6. Š Tomáš, apoštol
7. P Sergej a Bakchus, mučeníci. Prvý piatok
8. S Pelágia a Taisia, ctihodné
9. N 20. nedela po ZSD. — Hl. 3. Utr. ev. 9. Lit. Gal 1, 11—16. Lk 7, 11—17. Jakub Alfejov, apoštol
10. P Eulamp a Eulampia, mučeníci
11. U Filip, apoštol
12. S Probus, mučeník
13. Š Karp, biskup; mučeník
14. P Paraskeva, ctihodná
15. S Eutým Nový, ctihodný
16. N 21. nedela po ZSD. — Hl. 4. Utr. ev. 10. Lit. Gal 2, 16; 19—21. Lk 8, 4—9; 11—15. Longín, stotník; mučeník
Pamiatka Svätých Otcov 7. všeobec. cir. snehu
17. P Ozeáš, prorok
18. U Lukáš, apoštol a evanjelista
19. S Joel, prorok
20. Š Artem, mučeník
21. P Hilár Veľký, ctihodný
22. S Averkiáš, biskup; apoštolom rovný
23. N 22. nedela po ZSD. — Hl. 5. Utr. ev. 11. Lit. Gal 6, 14—18. Lk 16, 19—25. Jakub, apoštol (Krista Kráľa. Lit. Kol 1, 12—20. Jn 18, 33—37)
24. P Aret, mučeník
25. U Marcián a Martýr, mučeníci
26. S Demeter, mučeník
27. Š Nestor, mučeník
28. P Paraskeva, mučenica
Vyhľásenie samostatnosti ČSR 1918. Deň znárodenia a čs. federácie
29. S Anastázia Rímska, mučenica
30. N 23. nedela po ZSD. — Hl. 6. Utr. ev. 1. Lit. Ef 2, 4—10. Lk 9, 57—62. Zenób a Zenóbia, mučeníci
31. P Stach, apoštol

O myslivom na každý deň

„Keď ho zazreli, stípli od údivu a Matka mu povedala: „Syn môj, čo si nám to urobil?“ (Lk 2, 48).

V dňoch od 29. augusta do 1. septembra 1953 Panna Mária plakala v úbohom domčeku istého robotníka v Syrakúzach, na Sicílii. Zdalo sa, že jej pláč neustane. Prestal až po štyroch dňoch, keď odbornici zachytili tekutinu kvapkovajúcu z malého sadrového reliéfu, aby ju preskúmali. Skúmanie bolo presné, vedecké. Výsledok: išlo o pravé ľudské slzy. Panna Mária plakala.

„Či ľudia pochopia tajomnú reč týchto sŕz?“ — pýtal sa Pius XII. 17. októbra 1954. Naozaj zvláštne sú prejavy lásky Panny Márie voči ľuďom našich čias. Sama Panna Mária prichádza k nám a má účasť na našich osudech. Plače pod krížom, plače nad rozdelením kresťanstva, plače, aby nás priviedla k pokániu: Synu, dcéra, čo ste to urobili?!

— — —
„Ako chcete, aby ľudia robili vám, tak robte aj vy im!“ (Lk 6, 31).

Roger Schutz, predstavený a zakladateľ ekumenickej komunity v Taizé, píše: „V predvečer nášho života budeme súdeni podľa lásky, ktorá v nás vyrástla a rozkvitala v milosrdenstvo ku každému človeku v cirkvi i vo svete.“

Snažme sa teda vytvárať atmosféru lásky už vo svojich rodinách, na pracovisku, vo svojom okolí. Máme prekrásny vzor v našom Pánovi, ktorý chodil dobre činiac. Podľa jeho svätého príkladu správajme sa ku každému ako k vlastnému bratovi, aby z dobroty nášho srdca poznali všetci, že sme Kristovi učenici.

— — —
„Keď sa priblížil k mestskej bráne, práve vynášali mŕtveho“ (Lk 7, 12).

Keď gréckemu filozofovi Anaxagorovi oznamili, že jeho smrť je blízko, povedal: „Tento zákon už dávno dala príroda mne aj iným.“

Áno, všetci musíme zomrieť. Skrz jedného človeka prišiel na svet hriech a skrz hriech prišla smrť. Prešla na všetkých ľudí, lebo všetci sme zhrešili v Adamovi (Rim 5, 12). Hľadme však na to, aby sme zomreli dobre.

— — —
„Otec Abrahám, zlútuj sa надо mnou..., lebo sa hrozne trápim v tomto plameni!“ (Lk 16, 24).

Z antických bájí poznáme Sisyfa, zakladateľa a prvého kráľa Korinthu, že pre svoju ukrutnosť musí v podsvetí naveky väčať balvan na vysoký vrch. Pred vrcholom sa mu však vždy vyšmykne, a tak musí začať celú prácu znova. Vedomie, že pri nej nepomôže nijaká chytrosť, trápi Sisyfa rovnako ako jej bezvýhľadnosť.

Peklo — večnosť mŕtva. Vždy znova a znova. Naveky. Doštane sa tam každý, kto zomrie v tažkom hriechu. Čím viac kto zhreší, tým väčší trest ho stihne. „Každý strom, ktorý neprináša dobré ovocie, vytnú a hodia do ohňa“ (Mt 7, 19). Preto sa denne modlime: „Ó, Spasiteľu, odpust nám naše hriechy, zachráň nás od pekelného ohňa. Prived do neba všetky duše, najmä tie, ktoré najviac potrebujú tvoje milosrdenstvo.“

— fd —

Mesiac významných výročí

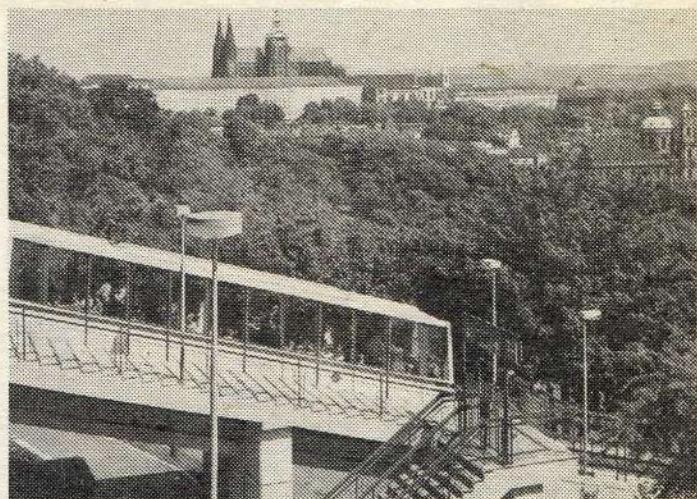
Ružencový mesiac október, v ktorom sa zhromažďujeme okolo mariánskych oltárov, aby sme pozdravili našu nebeskú Matku, je pre nás aj mesiacom mnohých významných výročí, spomedzi ktorých prvým je významný deň ČSSR 28. október — Deň znárodenia (1945), výročie vyhlásenia samostatného štátu Čechov a Slovákov (1918), deň schválenia ústavného zákona o československej federácii (1968).

Pre nás je významnou aj spomienka na nášho dlhočinného šéfredaktora ThDr. Emila Korbu, ktorého si Pán života a smrti povolal k sebe pred desiatimi rokmi 27. októbra 1978. Vždy sa radi vraciame k jeho početným článkom, štúdiám a úvahám, i k jeho sviežim bášňam, ktorými sa nám prihováral ako šéfredaktor *Slova a Blahovistníka* i šéfredaktor Katolických novín. Nezabudnime na neho v modlitbách!

Pred tridsiatimi rokmi — 28. októbra sa stal hlavou cirkvi Ján XXIII., vlastným menom Angelo Giuseppe Roncalli, ako 268. nástupca sv. Petra. Pán si ho povolal k sebe po ťažkej chorobe v roku 1963. Naďa sa zapísal do histórie našej svätej cirkvi zvolaním Druhého vatíckého koncilu.

Pred tridsiatimi rokmi — 9. októbra 1958 — umrel pápež Pius XII., vlastným menom Eugenio Pacelli, ktorý bol kormidelníkom Petrovej lodičky od roku 1939.

Október je v našich podmienkach mesiacom usilovnej práce poľnohospodárov na poliach, ktorí zberajú plody požehnanej práce, poslednú úrodu.

Pražský hrad — symbol našej štátnosti

Pri vstupe do siedmej pätročnice sme si postavili smelú úlohu: splniť plán v tom zmysle, aby sme boli v produkcii poľnohospodárskych plodín sebestační, nedokázani na import. Táto práca sa nám darí a naše polia — aj pri tohtoročnom nadmernom suchu — vydali svoju požehnanú úrodu.

V duchu si spomeňme na niekdajšie úzke pásiky polí, na úmornú prácu našich drobných rolníkov na kamenistých poličkach. Naše scelené polia, vyspelé poľnohospodárstvo a pracovití potomkovia našich starých dedov a otcov — v prekrásnej symbióze usilovnej práce sú majstrami veľkých, požehnaných úrod, predtým neslychaných.

Pred príchodom chladných dní čakajú nás starosti s vykurovaním, najmä po našom vidieku, vedľa v mestách je už ústredné kúrenie a teplá voda samozrejmosťou. Budme dobrými hospodármami, neplytvajme tepelnou ani svetelnou energiou. Ušetríme pre seba, ale aj pre našich blíznych, vedľa racionálne svietenie i kúrenie je nielen našou úlohou, ale aj povinnosťou.

Bratislavský hrad, kde bol podpísaný Ústavný zákon o česko-slovenskej federácii

Pri vstupe do posledného štvrtroka pridajme tam, kde sme niečo omeškali, aby sme mohli pri konci roka bilancovať s čistým svedomím a byť hrdí na to, že sme boli dobrými služobníkmi. Budeme príkladní v práci, vzorní v plnení povinností, aby sme raz počuli Pánove slová, ako ich poznáme z Písma: Dobre, sluha dobrý a verný, pretože si bol statočný v maličkostach, zverím ti aj veľké veci. Nádej na stretnutie s Pánom — po statočnom a príkladnom živote nás povzbudzuje urobiť všetko podľa Božej vôle.

—ant—

MODLITBA ZA SVÄTÉHO OTCA

Pane Ježišu, ďakujeme ti za apoštola Petra, za Skalu, na ktorej si založil Cirkev, ktorej si ty uholným kameňom.

Zhliadni na Svätého Otca Jána Pavla II., ktorého si poslal medzi nás, aby bol pastierom Ríma a celej Cirkvi, rozšírenej po svete. Daj mu silu a odvahu utvrdzovať svojich bratov vo viere, aby všade, kam príde ako pútnik, vzbudzoval radosť a nádej; aby zhromažďoval pútami lásky všetky roztrúsené dietky do jedného stáda, ktorého ty sám si Dobrým pastierom po všetky veky vekov. Amen.

(Belgický prímas kardinál G. Dannels)

SOM TVOJ

*Som tvoj, celý tvoj, celý tvoj,
spieva ti nás biskup Ríma.
Tou piesňou aj mňa upokoj,
nech viac duša neboli ma.*

*Len vo svetle tvojej žiare
putoval chcem k nebu hore.
Raduj sa, Mária, ô, chaire.
Morská hviezda, čeríš zore.*

*Bez lásky som zvon z olova
a bludičky mnou mátožia,
slepne srdce, hluchnú slová.
Veď ma, svätá Panna Božia.*

*Ty si môj ideál krásy,
vzor, čo mi zhrieva srdce, hrud.
Láska k tebe neuhasí
pád a zlý sklon, ba ani smrt.*

*Bolesť páli sŕňavami
a smútok dusí ochotu...
Väčšmi rozpáľ v duši plamy,
nech tvoj zriem Božiu krásu.*

O. J.

Pod tvoju ochranu...

(Dokončenie z 1. str.)

krývať ich svojím svätým pláštom, tak ani teraz, prečistá a všetkými velebená Matka, neprestať prosiť za vyvolené dedičstvo svojho Syna, ktoré oslavuje tvoj veľký sviatok.“

V sedalne na utieri spievame: „Zostúp k nám, Božia Matka, a navštív svojich služobníkov, obklopená žiara anjelských zborov, spolu so zástupmi prorokov i apoštolov, ktorí ti s úctou posluhujú. Pros za nás svojho Syna Krista, nášho Boha, aby spasil naše duše.“

V bohoslužobných textoch sa nezabúdlo ani na chorých a slabých: „Prečistá Matka Božia, ty si opora slabých. Ty ponížených povyšuješ. A keď dosiahli dokonalosť, v dobrom ich posilňuješ. Ty si naša ochrankyňa a prihováraš sa za nás u Boha“ (Chvály).

V týchto textoch nachádzame aj náznaky budúcej viery o Panne Márii ako prostredníci všetkých milostí, o čom sa veľa hovorilo aj na Druhom vatikánskom koncile: „Prečistá Bohorodička, tvoja svätá ochrana prikrýva cirkev ako bezpečný štít. Dnes sa im chváli a raduje sa z neho. Jasá a piesne

ti spieva, Vládkyňa. Bud požehnané, sväté rúcho, ty veniec Božej slávy. Bud pozdravený, vrchol dokonalosti. Raduj sa, útočište všetkých, čo u teba hľadajú pomoc. Ty si naša záchrana a spásu“ (Veršové slohy).

AKÝ TO ÚDEL!

Svetý Ján hovorí: „Tým však, čo ho prijali, dal moc stať sa Božími dietkami; tým, ktorí veria v jeho meno; ktorí sa nezrodili z krvi, ani zo žiadosti tela, ani zo žiadosti muža, ale z Boha“ (In 1, 12–13).

Azda nemyslíme dostatočne na naše kresťanské určenie.

Azda nevydávame dostatočné svedectvo o nekonečnej prienosti, ktorá je medzi dieťatom, ktoré sa preporením stalo Božím synom, a telesným dieťatom, zrodeným iba z vôle človeka.

Azda nechápame, čo sa nám prihodilo, keď sme sa v živote stretli so Slovom, ktoré sa stalo telom a ktorému sme uvierili. Táto viera v neho robí z nás Božie dietky.

Odtiaľ povinnosť vďačnosti voči Bohu za také veľké vydelenie a zodpovednosť, aby sme posolstvo spásy oddali iným.

Chiara Lubich

To je pre každého z nás

Istý farizej menom Šimon, pozval do svojho domu Ježiša Krista. Ježiš pozvanie prijal. Keď už sedeli pri stole, tu prišla istá žena, v meste známa ako veľká hriešnica a sadla si k jeho nohám. Slzami máčala jeho nohy, utierala ich vlasmi svojej hlavy a natierať ich drahocennou alabastrovou mastou. Šimon to videl i povedal si: „Keby tento bol prorokom, vedel by, kto a aká je to žena, čo sa ho dotýka, že je to hriešnica“ (Lk 7, 39).

Ježiš poznal jeho myšlienky. Ved Šimon bol jedným z tých farizejov, ktorí vždy na ľom hľadali chybu. Preto mu pre poučenie povedal toto podobenstvo:

„Istý veriteľ mal dvoch dlžníkov. Jeden dlhoval päťsto denárov, druhý päťdesiat. Keďže nemali skádial dlžobu splatiť, odpustil ju obidvom. Ktorý z nich ho bude mať radšej?“ (Lk 7, 41—42). To už bola otázka pre Šimona, aby správne posúdil a nakoniec i sám proti sebe svedčil. Povedal: „Myslím, že ten, ktorému viac odpustil“ (Lk 7, 43).

Spasiteľ potvrdil jeho rozhodnutie. No v ďalšom rozhovore bola už reč o ľom. Farizej prijal Ježiša Krista do svojho domu veľmi chladne a nezachoval zvyky a obyčaje, ktoré sa mali poskytnúť hostovi pri vstupe do domu. Nepodal mu ani vody, aby si umyl nohy, keďže sa chodilo boso a pri jedení sa sedelo poležiačky. Preto mu povedal: „Vidiš túto ženu? Vošiel som do tvojho domu, a nedal si mi vodu na nohy. Ale ona slzami zmáčala moje nohy a svojimi vlasmi ich poutierala. Nepobozkal si ma. Ale ona odvtedy, ako som vošiel, neprestala mi nohy bozkávať. Hlavu si mi olejom nepomazal. Ona mi voňavým olejom nohy natrela. Preto ti hovorím: Odpúšťajú sa jej mnohé hriechy, lebo veľmi miluje. Komu sa menej odpúšťa, menej miluje“ (Lk 7, 44—47). A potom sa obrátil k žene a povedal jej: „Tvoje hriechy sú odpustené“ (Lk 7, 48).

Podobenstvo o dvoch dlžníkoch ako aj výklad samého Ježiša Krista nám ukazujú, že spomínaná žena veľmi hrešila. Obrátila sa a preto jej bolo odpuštené. Svojím spôsobom vyjadruje lásku tomu, kto jej odpustil. Je to úprimná vďačnosť. Táto jej úcta je takto podakovaním za prijaté dobrodenie a je veľká, pretože veľké bolo i odpuštenie. A dosiahla ho od toho, ktorý má moc i právo odpušťať. Preto jej Spasiteľ hovorí: „Tvoja viera fa zachránila. Chod v pokoj!“ (Lk 7, 50).

Cím väčšia vina, tým väčšia vďačnosť za odpuštenie viny. Šimon sa preto chladne zachoval voči Spasiteľovi, lebo sa cítil spravodlivým. Netužil po odpuštení, lebo si myslie, že ho nepotrebuje. Táto žena nám ostane vzorom, aby sme neboli namyslení ako tento farizej Šimon. Aby sme si vedeli oceniť Božiu lásku, ktorou sa nám už neraz mnoho odpuštlo.

Pekným príkladom nám tu poslúži mýtnik Zachej. Ten chcel najprv iba vidieť Spasiteľa. A keď nakońec mal možnosť priať ho vo svojom dome, toto povýšenie pretvára jeho vnútro. Ako mýtnik mal dosť príležitosti oklamat ľudí a zbohatnúť. Teraz v prítomnosti Boha si to uvedomuje a všetko chce napraviť: „Panе, polovicu svojho majetku dám chudobným a ak som niekoho oklamal, vrátim štvornásobne“ (Lk 19, 8). Táto vzácná prítomnosť samého

Boha v jeho dome prináša mu úprimnú kajúcnosť, ktorou chce napraviť všetky nedostatky svojho minulého života.

Kto si vtipne povedal, že všetci patríme za mreže. Keď nie za železné, tak aspoň za drevené, t. j. do spovednice.

To je pre každého z nás. Nech si nikto nemyslí o sebe, ako tento farizej Šimon z evanjelia. Všetci sme jednaki. Každý potrebuje pokánie i milosť odpuštenia. A čím väčšie bude naše previnenie, tým väčšia má byť i pokánie, a tým aj väčšia vďačnosť za opustenie.

o. František Dancák

Ikona Ružencovej Panny Márie v Krásnom Brode z r. 1902 s votívnym nápisom (Snímka: o. J. Čverko)

Radosť musíme čerpať nie z iných, ale zo seba (Sokrates). Milovať znamená nie pozerať sa jeden na druhého, ale pozerať sa spoločne jedným smerom (Saint-Exupéry).

Náš každodenný chlieb

Každý z nás vie, že najrozšírenejšou knihou je Sväté písmo. Je preložené a čítané v každom jazyku sveta. A keď sa ustanovuje, kodifikuje dajaký nový jazyk, robí sa to, zvyčajne, cez Sväté písmo.

Toto sa všeobecne vie. Je však žiaduce, aby každý vedel túto Knihu kníh aj náležite čítať. To však už nie je také ľahké. Je to kniha inšpirovaná Sväтыm Duchom, hovorí o Bohu, o jeho živote a o skutočnostiach, ktoré človek sám, svojím rozumom, nie je schopný objaviť.

Pýtame sa, aký postoj k Svätému písmu, ktoré voláme aj Zjavením, máme zaujať?

Svätí Otcovia hovoria, že má to byť, že musí to byť čo najužší vzťah. Vedľa ide o Božie Slovo a ide o život veriaceho, duše. Hovoria, že to Slovo, ktoré zjavuje Božiu slávu, je súčasne aj príkazom, a to v tom zmysle, že veriaca duša musí uviesť svoj život do súladu s týmto Slovom. Ide tu, ako vidíme, o poslušnosť. Tak v pokore, s ochotou posluchať, sa naučme čítať Sväté písmo.

Neraz počujeme, že Sväté písmo je naším každodenným chlebom, pokrmom. Zdá sa nám, že ide iba o obrazné vyjadrenie, nezamýšľame sa hlbšie nad ním. Zatiaľ tento výrok je myšlený veľmi vážne — takmer doslovne. Svätý Bazil Veľký tvrdil, že každý skutok krestana by mal byť overený a zaručený textom Svätého písma. V tichosti srdca a duše sa zamyslíme nad týmto princípom! Vedľa Svätého písma nás vedie k spásie: a k spásie nás majú viesť aj naše skutky.

Mnohí kontemplatívni autori Svätého písma označujú za duchovnú potravu. Hovoria, dokonca, o požívaní Písma. Ako jedlo sa pretvára v naše telo, tak slová Písma majú pretvárať našu dušu, našu bytosť. Títo autori idú ďalej. Bol to predovšetkým Origenes, ktorý zdôrazňoval, že je úzky vzťah medzi Svätým písmom a Eucharistiou. Božie Slovo je jedným z „vtelení“ Slova. Meditácia Písma nám pomôže lepšie sa započúvať tomu Božiemu slovu, ktoré je skryté v našich srdciach.

Svätí Otcovia sa v Svätom písme stretávali so živým Kristom. Každé slovo Svätého písma ich uvádzalo do hlbky tajomstva Božej Trojice, Krista, do hlbky tajomstva svätej cirkvi, mystického Kristovho tela. Pýtame sa, akú podmienku splňali — že sa

Ikona presv. Bohorodičky Počaťovskej

mohli tak vnárať do tých tajomstiev, bez ktorých duša žiť nemôže? Bola to čistota ich duše.

Len čisté duše uvidia Boha. Len čisté srdcia objavia Boha v slovách Svätého písma.

Chceme sa naučiť čítať Sväté písmo. Úprimne sa modlime slová žalmistu: „Bože, stvor vo mne srdce čisté a v mojom vnútri obnov ducha pevného“ (Ž 50, 12).

Jozef Kendra

Rajmund Kupareo

ŽALM PIATY

Ty povstaň a v milosti bud Sion
(Ž 101, 14)

Naše dni určené k večnému čakaniu,
odsúdené sú k bdeniu.

Rána neprinášajú sviežosť,
noci neuspávajú ruky.

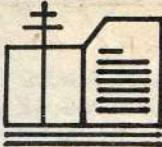
Starosti vyrázili na temene,
sneh je v našich vlasoch,
chráb sa prehrbil pod líčom času,
roky sa povesili na ramená.

Vravíme,
lebo oči nám hľadia do diaľky.

Duše nám obvinili strachom,
za živa sme zahrabani,
lásku nám spálili pomstou,
Jeho popola sa boja.

Ty, Pane roztrasieš popol
po našich polach,
po našich vyhaslých ohništiah,
aby rozkvitla a vlnila sa,
lebo nič nemáme z toho popola lásky
iba trochu nádeje.

(Preložil OFB)

POZNÁŠ SVOJU VIERU?

NADPRIODZENÝ ŽIVOT

„Ani oko nevidelo, ani ucho nepočulo, ani do ľudského srdca nevystúpilo, čo Boh pripravil tým, ktorí ho milujú“, hovorí sv. Pavol v Prvom liste Korintanom (2, 9), citujúc proroka Izaiáša (84, 3). Nebudeme vedieť čo je nebo, kým ho nedosiahneme. Iba v povzbudzujúcich Božích slovách sú o ňom náznaky. V nebi budeme Boha poznať novým poznáním a budeme ho aj podľa miery nového poznania milovať.

Sv. Pavol sa tiež pokúša vysvetliť rozdiel medzi našim tuzemským poznáním a poznaniu v nebi: „Teraz vidíme len nejasne, akoby v zrkadle, no potom z tváre do tváre“ (1 Kor 13, 12). Sv. Ján hovorí, že ho „budeme vidieť takého, aký je“ (1 Jn, 3, 2). A Kristus, ako sa pamäťame, povedal o anjeloch: „V nebi ustavične hľadia na tvár môjho Otca, ktorý je na nebesiach“ (Mt 18, 10).

Vidieť Boha — to znamená poznávať ho priamo, bezprostredne. Boha možno poznať ako prvú príčinu nás samých a všetkého, čo nás obklopuje, všetkého, čo jestuje. My totiž ani v sebe ani v ničom inom, s čím sa stretávame, nenachádzame zmysel jestovania. Usudzujeme teda, že za viditeľným svetom je skrytý ich tvorca, bytie, ktoré je žriedlom a príčinou bytia všetkých vecí. Takto sa Boh dal poznávať prostredníctvom svojho diela (zrov. Rim 1, 18—23). V nebi sa dá vykúpeným poznať priamo, bezprostredným stykom.

Vidieť Boha znamená poznávať ho celkom jasne, zreteľne. Na zemi ho poznávame prostredníctvom viery z jeho vlastných slov, zo zjavenia, v ktorom hovorí o sebe (čítaj vieroučnú konštitúciu Druhého vat. koncilu o Božom zjavení). To isté je také, ako keby sme niekoho poznali podľa listov, ktoré nám piše. Je to už istý druh styku, ale zakrýva ho ešte tajomstvo ako osobne nepoznaného autora listov, a to ešte viac, lebo slová o Bohu, hoci aj zjavené, nemôžu ho vyjadriť spôsobom človekovi úplne pochopiteľným.

Boh — ako veríme — je Otec, Syn a Svätý Duch. Jeden Boh v troch osobách. Tým máme nepochybné poznanie Boha, ale zároveň je to aj poučenie, že Boh je vo svojom živote pre nás nepochopiteľným tajomstvom.

V nebi sa dá spozať spaseným s celou jasnosťou, bez akéhokoľvek tajomstva: viera ustúpi pred videním. „Vidieť“ to je činnosť zraku. Náš zrak sa s predmetom stretáva bezprostredne. To, čo dobre vidíme, stáva sa pre nás jasným, samozrejmým. A práve preto toto sloveso „vidieť“ používa zjavenie na označenie bezprostredného jasného poznania Boha, bez tvorenia ideí a obrazov rozumu, takého poznania Boha, aké budú mať vykúpení vo večnom živote. Teológia označuje toto poznanie slovom „visio beatifica“ — „oblažujúce videnie“ — videnie, ktoré nás robí šťastnými.

Aväšak nielen naše poznanie, náš rozum, ale aj schopnosť lásky, teda vôľa, má byť v bezprostred-

nom styku s Bohom, už ju od neho nebude oddeľovať. Práve tak to bude i so všetkými ostatnými našimi schopnosťami, ktoré dosiahnu a uskutoční plnosť vo svojom najvyššom celi. A práve to je definícia šťastia.

O šťastí vykúpených hovorí evanjelium ako o hostine. To prirovnanie poukazuje na všeobecnosť, plnosť šťastia v nebi. Vykonané budú požívať hlbokú jednotu a pocit spoločenstva s hostiteľom — Bohom a so všetkými spolustolovníkmi — účastníkmi vykúpenia. Šťastie vykúpených bude v precízení života. Nebude sa to podobať rozvalenosťi pomaly sa mňajúcich minút, ale to bude prežívanie božského šťastia, prežívanie celého jestovania, zhusteného v jedinom nepomíňajúcom „teraz“.

Uvedomme si však, že to všetko závisí na takej činnosti, na konaní vecí, ktoré od prirodzenosti nie sme schopní robiť. Život v nebi vyžaduje isté prispôsobenie, ktoré vo svojej prirodzenosti nemáme: vidieť Boha — ducha. Čím? Byť bezprostredne spojení s Ním. Ako? Ak máme žiť v tomto novom prostredí novým životom, treba nám nové vlastnosti získať. Použijeme na prirovnanie nie veľmi vhodný príklad: Keby sme mali žiť na inej planéte, potrebovali by sme iný orgán dýchania, iné plúca, pretože naše plúca na to nie sú prispôsobené. Na to, aby sme žili v nebi, potrebujeme nové schopnosti poznania a lásky, ktoré naše duše od prirodzenosti nemajú.

Náš prirodzený život nestačí pre nebo. Potrebujeme život, prevyšujúci našu prirodzenosť, život nadprirodzený. A ten môžeme získať iba ako nezaslužený dar od Boha, a preto ho nazývame milosťou. Milosť posväčujúca, milosť pomáhajúca, čnosti i dary budú teda predmetom našich ďalších úvah. To všetko preto, že všetko, čo cirkev koná na duchovnom poli, je s tým spojené — a ak tomu dobre rozumieme, hmlisté nám musia byť aj rôzne úkony cirkvi.

(Podla F. J. Sheeda prípravil M. M.)

Josef Maria Mana

VELKOMORAVSKÉ NÁLEZY

Povesti nám mnoho povídajú, nálezy nám i dnes dosvedčujú, že náš kraj do Moravy zapadal, nález prstenu v Buslaviciach dal.

(Ze zbírky Cyrilometodějské Valašsko)

170. výročie založenia prešovskej eparchie

(Pokračovanie z min. čísla)

Vikár gr.-kat. košického vikariátu sa usídlil v kláštore minoritov v Prešove. Avšak aj v Prešove nastal nepokoj. Mestská rada, aby vikárovi Michalovi Bradáčovi znemožnila v Prešove bývať, rozhodla sa odovzdať kláštor na iné účely. Teraz tomu zabránili protestantskí členovia rady. V kláštore umiestnili vojakov. Keď vikár Michal Bradáč vstúpil do budovy, našiel v nej vojakov, ktorí mu robili nepríjemnosti. Ba niektorí najatí obyvateľia z Prešova vynukradli z budove dvere, okná, pece, aby vikár tam nemohol bývať. Ale vikár, ktorý bol súčasne aj prešovským gr.-kat. duchovným, bol pevného charakteru. Nepoddal sa. Vtedy mestská rada sa rozhodla v budove kláštora umiestniť okresný súd, dvor kláštora odovzdala nemocnici a od budovy ho oddelila ohradou. Neskoršie v kláštore boli znova kasárne pre zmobilizovaných regrútov pri príležitosti francúzskej vojny. Chodby boli preplnené muníciou.

Vikár Michal Bradáč odišiel k cisárovi. Konečne 2. septembra 1806 pod č. 16678 vyšiel cisársky príkaz, ktorým košický vikariát bol definitívne preložený do Prešova a za jeho sídlo bol určený bývalý kláštor minoritov s tým, aby budova bola prispôsobená na bývanie a chrám pre východný obrad.

Medzitým cisárskej príkazom z 11. marca 1808 Michal Bradáč bol menovaný za dorilského biskupa a súčasne za pomocného biskupa mukačevskej eparchie, ale bez práva nástupníctva. Vysvätený bol 8. januára 1809. Po vysviacke sa vrátil do Prešova. Avšak 19. novembra 1809 zomrel mukačevský biskup Andrej Bačinský a mukačevská kapitula za vikára zvolila kanonika Jána Kutku. Vytvorila sa zaujímavá situácia: kanonik Ján Kutka bol len kňazom a Michal Bradáč ako biskup bol podriadený kňazovi.

Dňa 17. októbra 1812 nečakane zomrel vikár Ján Kutka a mukačevská kapitula za vikára teraz zvo-

lila Michala Bradáča. Dňa 28. decembra Michal Bradáč sa prestúpil z Prešova do Užhorodu a prevzal správu mukačevskej eparchie. Michal Bradáč teda takto navždy zanechal košický vikariát a prešovskú rezidenciu. Toto využila prešovská mestská rada a z rezidencie urobila sklad chleba pre armádu. Tu však protestoval prešovský gr.-kat. duchovný Andrej Kampo a cisár zakázal uskutočniť rozhodnutie mestskej rady.

Michal Bradáč chcel správovať mukačevskú eparchiu i košický vikariát. Za košického vikára bol však dňa 30. júla 1813 menovaný mukačevský kanonik Gregor Tarkovič, ktorý prišiel do Prešova a začal správovať košický vikariát. Biskup Michal Bradáč však náhle zomrel v 66. roku svojho života a za kapituálneho vikára v Užhorode bol zvolený Gregor Tarkovič. Za vikára v Prešove bol menovaný mukačevský kanonik Ivan Olšavský (1815—1821).

Na tomto mieste je vhodné uviesť životopis vikára a t. biskupa Michala Bradáča, ktorý sa veľmi zaslúžil o prešovskú eparchiu. Tento životopis podávame tak, ako ho napísal neskorší prešovský kanonik Alexander Duchnovič a tiež historik Juraj Žatkovič.

Michal Bradáč sa narodil okolo roku 1740 v obci Kamienka (okr. Stará Ľubovňa), kde jeho otec bol gr.-kat. duchovný. Gymnázium ukončil v Podolíci, filozofiu v Košiciach, teológiu v Trnave. Bol vysvätený neženatý a bol menovaný za profesora dogmatiky na bohosloveckej škole v Mukačeve, kde istý čas bol aj mukačevským duchovným. Neskoršie bol menovaný za kanonika a zvolený za košického vikára. Z protokolov jeho prác ako vikára vidieť, že to bol statočný kňaz, pevnej viery, svedomite vykonával svoje kňazské povinnosti, bol vytrvalý v práci. Úrad vikára vykonával v časoch, keď gr.-kat. kňazstvo v oblasti egerského biskupstva bolo poníživané, nenávidené a pohľdané. Svojim správaním, prácou a vzdelením si získal autoritu a úctu. Okrem teológie sa zaoberal aj mineralógiou. V tejto oblasti sa v Európe stal známym odborníkom a rok 1804 bol zvolený za člena-korešpondenta Mineralogického učeného tovarišstva v Jene. Cisár ho vyznamenal titulom opáta sv. Andreja v Šaari.

Gr.-kat. kňazstvo si ho vážilo a milovalo, pretože Michal Bradáč žil jedine pre blaho kňazstva. Jeho vplyvom boli gréckokatolíci oslobodení od desiatiny, osminy a štvrtiny, poplatkov, ktoré dôvoditeľ platili egerským biskupom. Jeho príčinením gr.-kat. farnosti na Spiši boli oslobodené od podriadenosti spišského biskupa.

Michal Bradáč sa postaral aj o to, aby prešovský chrám mal zvony. Tento bývalý chrám minoritov po jeho vyprázdnení minoritmi zhorel a zvony sa pri požiari roztopili. Michal Bradáč zaobstaral zvony — jeden o váhe päť a druhý o váhe tri metrické centy. Jeho zásluha o povznesenie prešovskej eparchie je naozaj veľká.

(Pokračovanie v budúcom čísle)

o. Štefan Papp

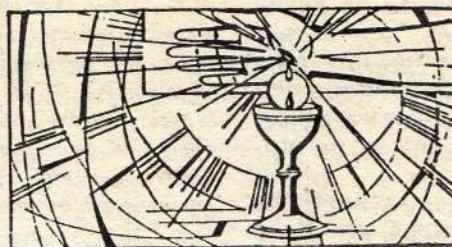
Drevená zvonica z konca 18. stor. v Nižnom Tvarožci

KRISTUS VČERA, DNES I NAVEKY

Z dejín náboženstiev poznáme viacerých zakladateľov či hlásateľov novej viery, nového náboženstva. Takými boli u Peržanov Zarathustra, u Číňanov Laotse a Konfuciuss, u Indov Budha, u Izraelitov Mojžiš, Ježiš Kristus, u Arabov Mohamed a ī. Najvýznamnejšími spomedzi nich je Ježiš Kristus. Je však medzi ním a ostatnými zakladateľmi či hlásateľmi novej viery podstatný, priam priečastný rozdiel, ktorý nemožno preklenúť nijakým spôsobom. V čom je ten rozdiel?

Všetci vyššie spomínaní zakladatelia náboženstiev, reformátori či proroci bez rozdielu, okrem Ježiša Krista, sa pokladali iba za služobníkov najvyššej Bytosti či Boha, všetci hovoria iba v Božom mene a uzávajú sa za jeho ne-hodný nástroj a za služobníkov poslaných od Boha. Ani jeden z nich si nena-rokoval miesto Boha a ani ho nechcel zaujímať. Všetci sa považovali iba za ľudí, i keď výnimočných a geniálnych. U Ježiša Krista je to celkom ináč. Je to jediný prípad v dejinách ľudstva, že zakladateľ nového náboženstva vyžaduje pre seba božskú úctu. Jediný Kristus povedal: „Kto z vás ma môže obviníť z hriechu?“ Tým sa vyhlásil za najsvätejšieho. „Nebo a zem pominú, ale moje slová sa nepominú!“ Tu hovorí o svojom absolútном panovaní nad časom i svetom. Keď ho Židia chceli ukameňovať pre jeho údajné rúhanie, odpovedal im: „Vela dobrých skutkov od Otca som vám urobil. Pre ktorý z nich ma kameňujete? Oni mu odpovedali: „Ne-kameňujeme fa za dobrý skutok, ale za rúhanie, preto, že hoci si človek, robíš sa Bohom“ (Jn 10, 32–33). Aj farizeji teda svedčili, že sa Kristus vyhlasoval za Boha. A tak by sa dalo pokračovať ešte dlho. Preto Kristova otázka apoštolom, za koho ho ľudia pokladajú a za koho ho pokladajú oni (Mt 16, 15–16), je zameraná na podstatu jeho osobnosti. Ale keď Peter vyznáva: „Ty si Kristus, Syn živého Boha“, Pán Ježiš to nepopiera, nevyvracia jeho vieru a ani sa nedisťancuje od Petrovho vyznania, len apoštolom a uzdraveným prikazuje, aby o tom nikomu nehovorili. Prečo?

Ježiš Kristus bol nielen jedinečným psychológom, ale aj pedagógom. Kristus iba pomaly, trpeživo

a postupne po celý čas svojho ve-rejného účinkovania odhaluje, kto je, čo chce a na čo prišiel na svet.

Kanaánskej pohanskej žene Pán Ježiš povedal: „Nie je dobré vziať chlieb defom a hodí ho šteňa-tám“. Tým chcel povedať, že ľu-dom, ktorí nie sú pripravení a schopní prijať pravdu, nemá sa im ani predkladať. A takou prav-dou bolo Kristovo Božstvo, na ktorého prijatie neboli ešte dosta-točne pripravení ani sami Židia a tým menej pohania. Preto Pán Ježiš aj s apoštolmi v tejto tak ožehavej otázke postupuje opatrn-e a len pomaly ich privádzá stá-le bližšie k pravde, že je Bohom.

Väčšina Izraelitov mala v Kris-tových časoch falošnú predstavu o Mesiášovi a jeho poslani medzi ľuďmi. Chceli vidieť v ňom ve-lkého vodcu, ktorý mal urobiť z Izraela prvý národ na svete a dať sa na pochod podmaňovať si ostat-né národy. Ich nesprávna pred-stava o Mesiášovi ako národnom vodcovi a dobyvateľovi nemohla pri-pustiť Mesiáša ako duchovného vodcu, učiteľa a vykupiteľa od hriechu.

Ježiš zavrhuje túto falošnú me-siášsku ideu. Keď zástupy, plné údivu a úžasu nad jeho zázrakmi, ho chcú vyhlásiť za kráľa, vytráca sa, mizne, ba dakedy ani zázraky nechce konáť, žada diskrétnosť od ľudí, ktorí vycitujú, kto je.

Ježiš ako Mesiáš nie je iba vyslancom Boha, prorokom a či národným vodcom, ale on sám je Bohom, ktorý prišiel medzi svoj ľud, je Emanuелom. „Bohom s nami“, prislúbeným Vyku-piteľom ľudského pokolenia. To bolo jadrom Ježišovho vyučovania, ale pre mnohých farizejov a učiteľov Izraela bolo to najvyšším bláz-novstvom a také posланie Mesiáša nechceli uznáť a prijať.

Ježiš svoje Božstvo potvrdil naj-výraznejšie a jednoznačne práve

v tom momente, keď išlo o jeho bytie, o jeho smrť a život. Ve-kňazovi na otázku, či je Mesiáš, Boží Syn, jasne odpovedá: „Som“. Aj Pilátovi na otázku, či je židov-ským kráľom, odpovedá jedno-značne: „Som, ako si povedal“. Tým si Kristus podpísal výrok smrti, ale vonkoncom neodvolal vyhlásenie o svojom Božstve a o svojom božskom synovstve. Ak by to bol urobil, bol by si zachránil život, ale aj poprel svoje vy-kupiteľské poslanie, bol by popreł, že je Božím Synom. A aké by to bolo bývalo sklamanie pre apošto-lov?!

Napokon svoje Božstvo potvrdil najväčším zázrakom — svojím zmŕtvychvstaním. Dejiny ľudstva poznajú iba toto jediné zmŕtvych-vstanie, tak ako poznajú iba jediného Mesiáša, Ježiša Krista. Na tento svet už nikdy viac až do konca vekov nepríde nijaký Me-siáš a Vyku-piteľ a márne naňho čakajú tí, čo si myslia, že ešte ne-prišiel. Kristus však ešte raz príde na tento svet, ale už nie ako milosrdený a zhovievavý Vyku-piteľ, lež ako Sudca: „Uvidíte Syna človeka sedieť po pravici Moci a prichádzat na nebeských obla-koch“ (Mt 26, 64). Kristove slo-vá sú neomýlna pravda.

To bola viera Kristových apo-štolov a učeníkov; všetci obeto-vali život za túto pravdu. Po nich milióny kresťanov vyznávalo a aj umieralo za tú istú pravdu a za presvedčenie, že Ježiš Kristus je Spasiteľ ľudí, Pôvodca milostí, náš Prostredník, Boží Baránok, dobrý Pastier, Učiteľ sveta, naša Ná-dej, naša Cesta, Pravda a Život, Svetlo pohanov, večný Kňaz a Kráľ, ale i najvyšší Sudca živých i mŕtvych.

V tejto viere aj my žijeme, ne-ochvujejme ju vyznávame, pracuje-me, odovzdane znášame farchu života, milujeme svoju vlast i svojich bližných, modlíme sa, naše srdce je plné radosti, lásky, milosrdenstva a odpúšťania. Aj po nás, keď sa už naše telá rozpadnú na prach, budú milióny našich bratov a sestier vo všetkých kontinentoch sveta veriť a vyznávať tú istú vieru, ktorú sme aj my vyznávali. Pretože On je jediný Me-siáš, Boží Syn, Ježiš Kristus a On nech je s nami do posledného našho vydýchnutia.

R. A. SLAVICKÝ

Statočne pracujeme

Je dobrým zvykom u nás kresťanov, že sa každý deň modlime modlitbu Pána Otče náš, kde okrem iného prosíme: Chlieb náš každodenný daj nám dnes (Mt 6, 11). Ale dobrý kresťan nezostane len pri recitovaní tejto modlitby, ale napokolko len môže, pričiní sa, aby sme ten chlieb každý deň aj na stole mali.

Samozejme, pod slovom chlieb v tejto modlitbe rozumieme aj ostatné potraviny potrebné pre život človeka, ba aj ostatné veci dennej potreby.

Ked' čítame Starý zákon, vidíme, že zber úrody z pola bol pre Izraelitov slávnostnou chvíľou. Začínali ho hned po Veľkej noci a trvalo to až do sviatkov stánkov. Pri žatve sa spievalo. Okolojdúci zvolávali na robotníkov pri žatve Božie požehnanie (Ž 128, 8). A celý zber obilia bol sprevádzaný radostnými náboženskými slávnosťami.

Otvorme si ešte knihu Starého zákona Rút. Dovedáme sa, že Izraelitom veľmi záležalo na tom, aby sa z pola pozbierať všetka úroda. Po žencoch prechádzali po poli ženy, ktoré zbierali zabudnuté klasy (Rút 2, 2).

Aj my sme teraz v období, keď je na našich poliach rušno. Niektoré si ľudia počínajú skutočne veľmi statočne, a snažia sa, aby ich práca bola kvalitná, aby nič nevyšlo nazmar. Žiaľbohu, nie všetci sme takí. Sú aj takí, ktorí pracujú akoby na cudzom a zabúdajú, že aj od ich práce závisí, kolko chleba bude na našich stoloch.

„Kto nechce pracovať, nech ani neje,“ hovorí sv. apoštol Pavol (2 Sol 3, 10). A my k týmto jeho slovám môžeme dodať: Kto nechce statočne pracovať, nech teda ani neje!

Aby naša úroda bola hojná, treba sa samozrejme aj modliť. A Pán požehná našu prácu. Ved' tak aj hovorí: „Proste a dostanete!... Lebo každý, kto prosí, dostane...“ (Mt 7, 7—8). Tiež si treba to, čo Boh požehná aj vážiť... Z románu Boženy Němcovej Babička vieme, ako si naši predkovia vysoko vážili chlieb. Babička, keď ho miesila, a potom vkladala do pece, viackrát ho prežehnávala. Tým dakovala Bohu za tento dar a prosila, aby sme ho mali stále dosť.

Raz keď k nim prišli panie zo zámku na návštevu, ona im ponúkla to najvzácnejšie, čo doma mali: chlieb. Tie však tým pohrdli a babičku to natoľko pohoršilo, že — ako sa vyjadriala — taký človek si nezaslúži nijakú úctu.

Svätá cirkev v minulosti vždy viedla ľudí k správному prístupu k chlebu a veciam okolo nás. Rovnako to robí aj dnes — a modlí sa: Otče náš..., chlieb náš každodenný daj nám dnes.

M. M.

KULTÚRNE ROZHĽADY

Svetoznáme Bardejovské Kúpele sa môžu popojiť aj dohľadom kultúrnym životom. Jeho súčasťou je pravidelný koncertný život, ktorého intenzita radi tieto kúpele medzi usporiadateľmi koncertov na popredné miesto. V koncertnej sezóne 1987/88 sa tu realizovalo 45 koncertov, z toho 5 zborových, 15 recitálov, 3 večery piesni a árií, 2 literárno-hudobné pásma a 20 komorných koncertov, na ktorých sa predstavili naši i zahraniční umelci a telesá. Medzi účinkujúcimi nechýbali ani umelci a komorné súbory východného Slovenska.

IX. ročník Bardejovskej hudobnej jarí počas mesiacov marec až jún 1988 priniesol šest večerných koncertov, na ktorých sa priaznivcom hudobného umenia predstavili Štátna filharmonia Košice s dirigentom Róbertom Stankovským a sólistkou Jelou Špitkovou (husle), Komorný vysokoškolský spevácky zbor Gaudemus pri Vysokej škole technickej Nikolaja E. Baumanna z Moskvy s dirigentom Vladimirom Leonidovičom Živovom (ZSSR), klavírne duo Ludmila Kojanová a Pavel Novotný, komorný súbor starej hudby Harmonia antiqua z Bratislavы, poľský klavírista Andrzej Píkul (v rámci Dňa poľskej kultúry) a bývalí absolventi Hudobnej školy a LŠU v Bardejove (klavíristky Valéria Kellyová a Dana Roháčová, fagotista Stanislav Bicák a flautistka Blažena Guthová). Festival bol dôstojným príspevkom organizátorov do vienka osláv 40. výročia Víťazného februára a 43. výročia oslobodenia našej vlasti Sovietskou armádou.

Košickému zábavnému orchestru s dirigentom zaslúžilým pracovníkom kultúry Karolom Petříčkem, koncertným majstrom Štátnej filharmonie Košice, bolo udelené Čestné uznanie vlády ČSSR a ÚRO za úspešnú činnosť v masovokomunikačných prostriedkoch a za príspevok k rozvoju miestnej kultúry. Těleso vzniklo pred deviatimi rokmi z popredných hráčov ŠF Košice na podnet Čs. rozhlasu, štúdia v Košiciach, kde po zániku Košického rozhlasového orchestra vznikla medzera v nahrávaní špeciálneho repertoáru pre potreby hudobného vystelania. Košický zábavný orchester absolvoval viaceru večerných koncertných vystúpení a celý rad promenádnych koncertov v Tatrách a v Bardejovských Kúpeľoch, kde zaujal pozoruhodnými interpretaciami výkonmi.

Pred 50 rokmi v roku 1938 na podnet Rodičovského združenia Štátnej československej reálky v Bardejove bola založená Hudobná škola Dramatického združenia Svornosť v Bardejove. Od roku 1961 nesie pomenovanie Ľudová škola umenia. V 70. rokoch bola postupne rozšírená o výtvarný, literárno-dramatický a ľanečný odbor. Jej brány doteraz opustilo vyše 2000 žiakov, z ktorých niektorí si zvolili hudbu za svoje celoživotné povolanie, a tak pokračovali v ďalšom štúdiu na stredných a vysokých školdach umeleckého zamerania. Niektorí z nich sú dnes významnými osobnosťami našej slovenskej hudobnej kultúry. V súčasnosti na škole študuje 1089 žiakov, ktorých vedie takmer 40 pedagógov. Žiaci sa prezentujú na rôznych koncertoch, v rámci kultúrnych programov, na výstavách a súťažach, kde získali množstvo ocenení, žiaci výtvarného odboru sa úspešne umiestňujú aj v zahraničí. K jubileu školy vyšla pamätnica, pamätná medaila, pamätný list a uskutočnili sa koncerty detského speváckeho zboru Radost pri LŠU a ZK ROH, n. p., JAS, učiteľský koncert, hra J. Bindzár Kráľovná kavka, baletná rozprávka Snehlíienka a sedem trpaslíkov a koncert niektorých významných bývalých absolventov školy.

S. F.

LEBO SI MILOSRDNÝ, BOŽE

Ked' ľudia hovoria o Bohu, vždy k tomu slovu pridajú prílastok „dobrý“. A počia toho vždy hovoria: „Dobrý Boh“, dal by „dobrý Boh“, nech ťa varuje „dobrý Boh“.

Či naozaj Boh je dobrý? Na postavenú otázku Sväté písmo odpovedá týmto slovami: „Lebo všetko, čo je, miluješ a nič nemáš v nenávisti z toho, čo si učinil“ (Múd 11, 25). Avšak prorok Izaiáš chce prekonáť knihu Múdrosti, keď povedal: „Či zabudne žena na svoje nemluvňa, že nemá zlutowania nad plodom svojho lona? I keby ona zabudla, ja nezabudnem na teba. Hľa, do dlane som ťa vryl!“ (Iz 49, 15).

A naozaj je Boh dobrý? Na túto otázku všade po svete ako ozvena znie odpoveď: Áno, Boh je dobrý. Boh podľa slov Svätého písma je večný život a následkom toho je prameňom života a má radosť z toho, keď klíči život. Veľmi pekne to vyjadrujú aj slová žalmu: „Upierajú sa oči všetkých na teba a ty im dávaš pokrm v pravý čas“ (Ž 44, 15). Každý klíčiaci púčik, každé zelené stebielko trávy, každý spevavý vtáčik, a hlavne každý úder ľudského srdca hovorí o tom, že Boh je plameňom života a že sa najviac teší zo života.

Ayšak Boh ešte viac dokázal svoju lásku k ľuďom. Sväté písmo o tom hovorí takto: „Boh tak miloval svet, že dal svojho jednorodeného Syna, aby nezahynul nik, kto v neho uverí, ale mal večný život“ (Jn 3, 16). Boh dal svojho Syna, aby sme mali večný život. Lenže tento večný život nie je jednoduchým pokračovaním pozemského života, ale je pozdvihnutím ľudskej prirodzenosti na úroveň nadprirodzeného božského života, kde do istej miery sa staneme spoločníkmi večnej Božej slávy.

Pre nás teda nestačí, keď vieme a veríme, že Boh je k ľuďom nekonečne dobrý, ale treba poznať aj to, aké dôsledky pochádzajú pre nás z toho, že Boh je dobrý. To, že Boh je dobrý, zavázuje nás k mnohemu a súčasne nás postaví pred mnohé ľahké problémy, s ktorými sa nám treba zaoberať. Jeden z tých problémov je aj tento: Ako sa dá zlúčiť zlo s dobrotom Boha.

Už sme počuli, že Boh je dobrý. Mnohí v súvislosti s dobrotom Boha namietajú: Keď je Boh dobrý, ako môže poslať mnohých ľudí do večného zatratenia, kde budú naveky trpieť?

Že Boh je nekonečne dobrý, o tom nás učí katechizmus. Avšak katechizmus nás učí aj to, že človek, ktorý v okamihu smrti mal na duši veľký smrteľný hriech, sa dostane do večných mŕtvič. Preto sa pýtame: Ako môžeme spojiť tiež dve vieroučne pravdy nášho náboženstva? Alebo: Ako môže byť taký dobrý Boh, ktorý mohol vytvoriť večné zatrattenie? Pokúsme sa pozrieť na túto otázku.

Náš katechizmus nás učí, že Boh je nekonečne svätý a že zloba hriechu a svätý Boh sú v nezmieriteľnom rozpore, protiklade. V dôsledku toho je nemožné hriechnikovi naveky žiť v bezprostrednej blízkosti svätého Boha, práve tak, ako v blízkosti jasného slnka nemôže byť noc a v blízkosti ohňa nemôže byť ľad. A to by bola tá prvá odpoveď na položenú otázku.

Okrem toho môžeme vo svetle večne horiaceho pekelného ohňa na obranu dobrého Boha uviesť aj

tieto slová Svätého písma: „Povedz im, hovorí Boh, nemám záľubu v tom, aby zločinec zomrel, ale aby sa zločinec vrátil z cesty svojej a žil“ (Ez 33, 11). A k tým slovám pripojme aj slová sv. apoštola Petra: „On je len trpežlivý s vami a nechce, aby niekto zahynul, ale aby sa všetci dali na pokánie“ (2 Pt 3, 9). Boh sa teda neraduje z toho, keď sa niekto dostane do večného zatrattenia. Naopak, chce každého priviesť do večnej radosti a on by sa veľmi radoval z toho, keby každý človek bol spasený.

V záujme toho Boh aj všetko urobil. Jeho jednorodený Syn vylial preto aj svoju poslednú kvapku krvi. A či mohol ešte viac urobiť? Pre spásu ľudí došiel až na hranicu všetkých možností. Ako sa volá tá hranica? Slobodná vôle človeka. Práve ľudská slobodná vôle dáva nám rozhodujúcu odpoveď na otázku, ktorá nás živo zaujíma: Ako dobrý Boh mohol stvorit večné zatrattenie, peklo?

Kedže každý človek má slobodnú vôle, s pevnou istotou môžeme povedať, že len ten sa dostane do večného zatrattenia, kto sám sa chce tam dostať. Byť človekom znamená to, že sa môže celkom slobodne rozhodovať, voliť medzi dobrom a zlom. Podľa toho sa človek môže postaviť na stranu zla, hriechu a proti Bohu. A na tejto strane sa zakorení a v zle môže zostať nepopravitelný. A ak takého človeka zastihne smrť? Človek, ktorý bol nepopravitelný, nikdy nepocitil v srdci ľútosť a o Bohu nechcel nič vedieť a počuť. Boh je naozaj dobrý, ale jeho dobrotu nesmieme zneužívať. A veľa je takých, ktorí Božiu dobrotu zneužívajú.

Božia dobrota neznamená bezmocnosť, slabosť a bezvládnosť. Sväté písmo nám hovorí, že Boh je dobrý, ale aj spravodlivý. Boh je láskavý Otec, ale aj prísný Sudca. A aký dobrý je Boh k tým, ktorí cez celý svoj život snažili sa o to, aby boli jeho, práve taký prísný Sudca je k tým, ktorí nechceli žiť podľa jeho prikázaní a zneužili jeho dobrotu. Boh je nekonečne dobrý, a práve preto jeho milujúce srdce urobí všetko možné, aby zachránilo ľudí od večného zatrattenia. V záujme odvrátenia človeka od cesty vedúcej k večnému zatratteniu použije Boh všetky možné prostriedky, ponúka svoju pomáhajúcu milosť, použije príklady zbožných ľudí. Z toho všetkého veľmi pekne vyniká Božia dobrota, na ktorú mnohí ľudia útočia preto, že Boh podľa svojej nekonečnej spravodlivosti odsúdi zlo.

„Lebo si milosrdný a láskavý Boh a my ti vzdávame slávu — Otcu i Synu i Svätému Duchu — teraz i na veky vekov“ (z liturgie).

o. Vladimír Petráško

Krasivo ješť molitisja v prirodi, ibo povšiju vidieť slidy Boha, ješť krasivšie ješť molitisja v cerkvi, ibo blízko tobja na prestoli Hospoda Boh čerevčyajnym sposobom živet, no najkrasivšie molitisja posli sv. Pričasťia, ibo tohto Isusa ne na prestoli blízko ješť, no v tebi, v tvojej duši, v tvojom srdci. Už bližie ne možet byti k tebi! I proto hovoríat pisateli, čo chota sto hodov by ty žil, svätijše vremja ne najdeš jak toto, kohda Isusa maješ vo vidieť Eucharistii v srdci svojem.

(dr. Vasiliј Hopko: Christos v nas)

Dr. EMILOVI KORBOVI NA VÝROČIE SMRTI

Čo je viac v očiach Božích:
zostal so štítom v dennom boji,
alebo víťazne padnúť ešte dnes?

Bože, len ty to vieš!
Prečo zostal verš bez rýmu
a články nezreditované
a telefónat nenačatý,
rozlúčky nevypovedané?!

Bože, len ty to vieš!
Tak by sa žiadalo mať ho stále:
denne pri oltári,
pri Slove Božom povznesene,
v nových veršoch v kalendári...

Doznieva Spev ruží
z Epitafu žiarnych hviezd...
Smúť, či hrdý byť...?
Len ty to, večný Bože, vieš!

Andrej Jura, Hertinsk

Za daždivého rána otec rodiny sa chystal do zamstnania. Manželke venoval letmý pozdrav na rozlúčku, vyšiel z domu a naštartoval auto. V duši však pocítil akýsi nepokoj a s odchodom, ani nevedel prečo, zaváhal. Vyšiel z auta, vrátil sa dnu, pobozkal manželku a deti. „Chcel som vám povedať, ako vás mám veľmi rád a ako veľa znamenáte v mojom živote,“ povedal na vysvetlenie — a odišiel. Na kízkej ceste sa stalo neštastie a ku svojim, ktorí tak mnoho pre neho znamenali, sa viac živý nevrátil.

Také udalosti sa v živote stávajú. A neraz!... V tomto mesiaci — 27. októbra si s úctou spomíname na 10. výročie smrti ThDr. Emila Korbu — šéfredaktora našich časopisov. V predvečer tohto dňa odišiel od svojich drahých. Len na chvíliku, telefonovať — a viac sa nevrátil. Pre nás všetkých, čo sme ho poznali a s ním spolupracovali, správa o jeho náhlej smrti bola otriasajúca. Ved' odišiel debrý človek a priateľ, vzorný knáz, literát a básnik, ktorý vyoral hlbokú brázdu na roli národa.

Pri tomto 10. výročí jeho smrti spomíname si i na jeho lásku k blízkym, priateľom a známym, ktorú nad jeho hrobom v Bardejove pekne zhodnotil vtedajší riaditeľ SSV Koloman Štefko: „Jeho láska k rodičom bola naozaj jemná a nežná. Nielen keď žili, ale aj keď už boli mŕtvi. Žil osamoteným životom, bez rodičov sa považoval za sirotu. Vždy ho hriala spomienka na rodičov. Vždy sme v ňom videli vzor najnežnejšej lásky k rodičom, nepretrhnutý ani ich úmrtím...“, čo neraz opísal vo svojich veršoch.

Nech sú tieto slová vzácnou spomienkou na nášho drahého otca Emila, ktorý nás vtedy tak náhle opustil. Bol ku všetkým taký pozorný, láskavý a úprimný. Jeho pamiatka ostane preto v našich srdciach navždy svetlá.

F. D.

Svetlá Východu

CTIHODNÝ ISICHIUS CHOREVIT

Isichius Chorevit, keď žil medzi bratmi na púšti, neprejavoval žiadnu zbožnosť. Bol nedbanlivý, netúžil po dokonalosti ako ostatní spolubratia. Tak ho poznali všetci, a preto si ho ani nevšímali.

Jedného dňa Isichius ochorel. Dlho bol chorý a napokon zomrel. Spolubratia všetko pripravili na pohreb. Ale o hodinu po smrti Isichius ožil. Vstal, odišiel z márnice a zatvoril sa do svojej izbietky.

Isichius žil ešte 12 rokov, ale počas týchto rokov neprehovoril k nikomu ani slovo. Až jedného dňa si všimli, že nevyšiel zo svojej cely. Otvorili dvere. Isichius práve skonával.

— Isichius, povedz aspoň slovo, ktoré by bolo na úžitok našej spásy! — prosili ho spolubratia. Vedeli, že Isichius už raz zomrel, a preto iste niečo vie o posmrtnom živote.

Isichius otvoril oči.

— Bratia, odpusťte mi! — šepkal Isichius. — Ani jeden, kto pamäta na smrť, nikdy nemôže zhrešiť.

Isichius povedal tieto slová a usnul v Ďáblu.

Pamätku ctihodného Isicia Chorevita — mlčanlivého — cirkev oslavuje 3. októbra. Bratia púste ho nazvali mlčanlivým, pretože za 12 rokov neprehovoril ani slovo. A tie slová, ktoré povedal, keď umíral, sú adresované aj nám, lebo Isichius Chorevit bol v klinickej smrti, videl sa už v posmrtnom živote — a varuje nás pred každým hriechom.

o. Štefan Papp

Či už povie Grék „diabolos“, alebo Ríman „diabolus“, či Nemec povie „Teufel“. Číňan zase „mou kwasi“ a Angličan „devil“, všetci plati myslia na to isté, totiž na osočovateľa.

Ak máte záľubu v pestrosti výrazov, prídeť sa do slovo „satan“ a skončíte pri slove „odporca“.

Osočovateľ a odporca? Význam týchto slov je rovnaký: „Boj proti vláde Boha.“ Boj proti pokolu, svornosti, pravosti miernosti a proti zdravému stredu.

Teraſte časy nás závalili darmi pokroku. Technika a veda sú pomocníkmi ľadu v bežnom živote. Robia ho však aj šťastný? Totiž ľadu? Ak áno, potom už dávno mala toľká námaha priniesť — „nebo na zemi“.

Ak je však niekto spravodlivý, mohol by prehliadnuť utrpenie? Veď sa s ním ľudia stretávajú stále, všade a všetci. Ale aj jednotlivec, osobne a individuálne.

Vojnové udalosti. Sociálna nespravodlivosť. Osobné previnenia, až zločiny. Vlastné zlyhania.

Ničivé epidémie choroby jednotlivcov. Záchrany a nemocnice, rozmanité domovy a ústavy, všetko je preplnené a nepostačujúce. Množstvo trpiacich ľudí vyhnaných z pozemského raja počka. Vyvrhnutí sú do pekla bolesti.

Nedokážeme z nášho pozemského života vysvetlať každé utrpenie, vyhostiť ho, vymazať. Nemali by sme ho však ani vyvolávať svojou vinou.

Choroby sú vždy dôsledkom nepriatelia, zmätku.

Číňan pokladá chorobu za dielo sata na a vídi to správne jeho pohľad nie je falošný, neobchádzka skutočnosť. Lebo každá choroba je výslednicou duševno-duchovnej poruchy, ktorú telo registruje a hned na ňu reaguje bud nesprávnymi reakciami alebo zlyhaním sebaobrany. „Nastane všeobecný zmätek.“

Každý telesne chorý má zmätenú dušu i ducha. Vôbec to neznamená, že by bol pomäteng. Zmätek ducha je však reálne tu. Prejaví sa v nedostatočujúcej funkcií alebo v prehnanej funkcií tela. Hovoríme tomu „byť chorý“.

Byť chorý, byť telesne postihnutý — to by sme neradi. Preto siahneme za liekmi. Zo začiatku s veľkou nádejou a dôverou, cieľavedome. Potom z návyku. Neskôr z nevyhnutnosti, závislosti na droge.

„Chvála Bohu,“ že jestvujú prášky a tabletky. A že sú lekári, ktorí svedomite zistia diagnózu a potom ich predpisú. Lieky chemického pôvodu súce uzdravujú, ale väčšinou majú aj vedľajšie účinky na iné orgány.

A tak sa dostávame do rozporu so sebou samými. Dáme sa liečiť. Uzdravíme sa — keď sa to podarí. Zároveň sa však oslabí a ochorie iný orgán. A fakt to ide ďalej až do smrti. Ved raz aj tak musíme všetci zomrieť...

Stoj! Nie! Nechcem! Viem, čo je ďalej, preto ešte za priehtie...

Táto kniha chce ukázať iné cesty. A ony jestvujú. K uzdraveniu, k zachovaniu zdravia. Má byť podnetom na zamyslenie a úvahu. Vôbec si nenárokuje úplnosť.

Nech má najprv prednosť „žena a drak“.

„Tu sa ukázalo na nebesiach veľké znamenie: Žena, odetá v slnco, pod no-

SOM nechtík (2)

HERMAN-JOZEF WEIDINGER

hami mala mesiac a na hlave veniec dvanásť hviezd. Keďže bola farbachá, kričala v pôrodných bolestiach a mučách.

A ukázalo sa na nebesiach aj iné znamenie: Hľa, veľký ohnivý drak, ktorý mal sedem hláv a desať rohov a na hlávach sedem korún. Svojim chvostom zmietol tretinu nebeských hviezd a zvrhol ich na zem.

Tento drak postavil sa pred rodiacu ženu, aby zhľadal jej dielu, len čo ho porodi. A porodila diefa, chlapca, ktorý má železnou berlou pásť všetky národy. Ale jej diefa bolo uchvátené k Bohu a k jeho prestolu, kym Žena utiekla na púšť, kde jej Boh pripravil miesto, aby ju tam žil dvestošesdesať dní. (Zjavenie sv. Jána 12/1—6).

Hrôza Jánovho zjavenia vidí v Žene bojujúcu a trpiaci Cirkev poznamenanú úbohosťou a slabosťou hriešného ľadu, pokúšanú satanom, ktorý ju prenasleduje a ohrozuje.

Naše časy skrývajú v sebe veľké nebezpečenstvo povrchnosti. Masmédia nám prinášajú deň čo deň množstvo novot priamo do domu. A čo robíme my? Čo si s tým počneme? Konzumujeme. Hotovo, basta. Žiaľ, je to tak. Vôbec nemáme čas preskúmať a vysvetliť si súvislosti. A tak by bolo treba zostúpiť do hlbky k vlastnému ľudu. Chvíľu byť ticho a započúvať sa do svojho vnútra.

Vystavujeme sa nebezpečenstvu, že sa staneme iba „dobre informovanými“ ľudmi, ktorí veľa vedia, ba až privedia. Ale to je všetko. Nuž a pretože nám chýbajú súvislosti, máme vo vedomostiach zmätek. Pri plnom svetle nastáva zatemnenie. Je to chorobné zdravie.

Každý život je boj a každý boj má iba dve možnosti: byť víťazom alebo premoženým. Sú iba dva fronty: dobro a zlo, čnosť alebo náruživosť.

Pýcha broji proti pokore. Závisť voči veľkodušnosti. Lož bojuje s čestnosťou. Lenivosť s usilovnosťou. Nemiersosť vyzýva striednosť. Vysokopanské správanie jednoduchosť. Vyznavači telesných pôžitkov bojujú proti tým, ktorí si väžia svoje telo a krotia vásne.

Každé víťazstvo v jednom z týchto súbojov znamená zdravie, každá prehra viedie k ochoreniu.

Ked tieňe zahladili úsmev,
zbodal som priečasť na dne seba.
Prežil som skúšku. Teraz chcem
vedome, úsmevne ísť, kde treba.

Max Böhm*) napísal tieto slová.
I toto je z jeho pera:

I v kvapke zrkadlí sa večnosť cele.
Keď mliečne dráhy tiahnu vesmírom.
Pochopíš čas a prieskor,
ked sa v zázrak stele?
Pokľakni a duchovným sa poddaj
vírom.

Svätá vizionárka Hildegarda z Bingenu** pri vnútornom názeraní videla svet v mystických obrazoch, čo bolo výsledkom vrodenej vnútornej dispozície.

„Treba vždy vidieť celok pred jednotlivým a jednotlivé vždy pred celkom.“

Tento základný postoj bol charakteristickou črtou jej života. Podľa neho konala v maličkostach a rozhodujúce vplýval aj na jej celé dielo.

Boh — človek — kozmos — obsiahnuté sú vo všetko obopínajúcom celku.

Dívaf sa na celok.

Z jednotlivosti smerovať k celku.

Tento duch sv. Hildegardy je základom mojej práce a v tomto duchu budujem všetko. Tu má svoj pôvod ten „odvážny“ názov knihy „Som nechtík“.

Tento názov zároveň obsahuje aj program.

Program nových čias, v ktorých by sme mali žiť.

Nové časy, ktoré pomáhame tvoriť.

Nechtík?

Ja?

Dva pojmy, dva svety.

Svet rastliny a môj svet.

A ten nekonečný vesmír, ktorý ma obýjima, ktorý sa má zmocňovať a na mňa vplyva.

Boh je prítomný vo svete, ktorý stvoril. Ale svet nie je vyzdvihnutý v božský bytosť.

Dobrotivý Otec Stvoriteľ chce dať človeku v rastlinách čosi viac, viac ako len pomoc v bolestiach.

Som pevne presvedčený o tom, že každá rastlina vlastne ľadu osloví svojou najvnútornejšou podstatou a zloženosťou. Má mu čo povedať, čosi také, čo ľadu pomôže stváriť svoj život a a vyzrovnávať sa s jeho úlohami.

A tak sa nechtík stáva programom pre všetkých, ktorí chú byť priateľmi liečivých rastlín, alebo sa nimi chču stať.

„Som nechtík“, to je názov tejto knihy. Prečo? Preto!

„Drak stál pred ženou, ktorá mala porodiť, aby po pôrode zožral jej dieťa...“

Aj zlo je skutočnosť. Je realita.

Stvárať svet, v ktorom žijem.

Deformuje ho. Sláha aj po mne.

Či by vedla tohto reálneho nebezpečenstva nemala byť reálna aj reč nechtík?

Realita pomoci? Sebaobrany?

A či v tomto zmysle nemôže byť Nechtík životným programom?

Ten nechtík!

*) Maximilián Erich Octavian Böhm narodil sa 23. augusta 1916 vo Viedni, zomrel 26. decembra 1982 vo Viedni. Bol to herec, kabaretista, režisér, konferencier, spolupracoval s rozhlasom a televíziou.

**) Narodila sa r. 1098 v Bermsheim pri Alzey, zomrela 17. septembra 1179 na Rupertsbergu pri Bingene. Oslavuje sa 17. septembra.

(Pokračovanie.)

Z kresťanského sveta

Vo štvrtok 23. júna t. r. vydal sa Svätý Otec Ján Pavol II. na svoju 38. zahraničnú cestu. Tentoraz jeho pútnické kroky viedli do susedného Rakúska. To bola už druhá návšteva tejto krajiny.

V nedelu 3. júla t. r. Svätý Otec Ján Pavol II. slúžil slávnostnú sv. liturgiu vo Svätopeterskej bazilike, pri ktorej vyhlásil za svätých dvoch blahoslavených: Španiela Simona de Rojas z rehole trinitárov a rehoľnej sestry Rozáliu Filípnu Duchesne z Francúzska zo spoločnosti Božského Srdca. V túto nedelу pred modlitbou Anjel Pána prehovoril k pútnikom zhromaždeným na Svätopeterskom námestí a potom poslal levočským pútnikom pozdrav a požehnanie v slovenskej reči.

Pri príležitosti milénia pokrstenia Kyjevskej Rusi bola dňa 24. júna t. r. slávnosť v chráme Panny Márie Ružencovej v Poznani (PLR) pri ostatkoch sv. Kríza, ktoré na tento čas boli privezené z chrámu otcov dominikánov z Lublina. Podľa tradície tieto relikvie boli do Kyjeva privezené v čase pokrstenia kyjevského Iudu v Dnepre r. 988 a priviezla ich byzantská cisárovna Anna, manželka kyjevského kniežaťa sv. Vladimíra. Slávnostné bohoslužby sa začali slúžením akafistu v polskom jazyku. Liturgiu sv. Jána Zlatoústeho slúžil o. mitrát Jan Martyniak z Legnice, gen. vikár poľského prímasa pre veriacich gréckokatolíckeho obradu. Cirkevný spev viedla Halina Wodonosová. Presbytérium bolo vyzdobené symbolickým ikonostasom, na ktorý staroruské ikony namaloval Tadeusz Gaworzevský.

Dňa 15. júla t. r. sa v Ríme začala generálna kapitula baziliánov rádu sv. Jozafáta. Na jej rokování bola prítomná generálna kúria i predstavitelia všetkých provincií. Na zasadnutí dňa 18. júla bol zvolený nový výbor generálnej kúrie, na čele ktorého stojí protoarchimandrita o. Izidor Patrylo.

Pápež Ján Pavol II. prijal 30. júna t. r. na audiencii piatich sovietskych novinárov na čele s Viktorom Novikovom, predsedom Zväzu novinárov.

Svätý Otec Ján Pavol II. prijal 12. júla t. r. na súkromnej audiencii velvyslanca ZSSR v Taliansku Nikolaja Lunkova.

V deň 25. výročia smrti svojho predchodcu — Jána XXIII. — slúžil Ján Pavol II. sv. liturgiu a po nej dlhší čas zotrval pri hrobe „dobrého pápeža“.

V Lodži (PLR) odbavovali trojdňové modlitby za skorú beatifikáciu Jána XXIII. pri príležitosti 25. výročia jeho smrti.

V dňoch 11. a 12. júna bol Svätý Otec Ján Pavol II. na 74. apoštolskej ceste na území Talianska, na ktorej navštívil tieto mestá na juhu krajiny: Messinu, Tindari, Trinacriu a Regio Calabria.

Pápež Ján Pavol II. za svojho pontifikátu vymenoval 85 kardinálov.

V Krakove bolo 3. a 4. júna t. r. spoločné zasadanie slavistickej, jazykovednej a historickej komisie Poľskej akadémie vied pri príležitosti 1000. výročia pokresťančenia Rusi pod heslom Christianizácia Rusi a jej dôsledky v kultúre európskych národov.

V Akadémii výtvarných umení ZSSR otvorili vý-

stavu 1000 rokov ruského výtvarného umenia. Je na nej 450 exponátov zo zbierok vyše 30 múzeí, knižníc a archívov Sovietskeho zväzu.

Osobitnú komisiu pre prípady riešenia návratu do lona cirkvi pre lefembリストv vymenoval 9. júla t. r. Svätý Otec Ján Pavol II. Jej predsedom je kardinál Paul Augustin Mayer, OSB.

Ján Pavol II. otvoril 20. júna t. r. v Ríme výstavu obrazov Imago Mariae.

V Bazileji umrel vo veku 83 rokov Hans Urs von Balthasar, jeden z najväčších katolíckych teológov; nedávno ho Svätý Otec Ján Pavol II. vymenoval za kardinála.

Vo Varšave bola od 21. júna do 10. júla výstava 30 ikon od rakúskeho maliara Antona Volloneka. Zorganizoval ju Ústav rakúskej kultúry pod patronátom kardinála J. Glempa.

V Dallase v USA bol vysvätený za knaza 80-ročný otec šestoro detí William Schumacher. Po smrti svojej ženy dal sa na štúdium bohoslovia a nedávno ho úspešne skončil.

Nový kardinál Litvy Vincentas Sladkevicius, predseda Biskupskej konferencie a apoštolský administrátor kajšadorskej diecézy, je prvým kardinálom v celej 600-ročnej história cirkvi v Litve.

Podľa najnovších správ vatikánskej kongregácie, zacberajúcou sa evanjelizáciou ľudstva, vzrástol v Afrike počet katolíkov v priebehu jedného roka o 3,5 milióna. Tento vzrast je vyšší ako vzrast za to isté obdobie v Európe, Ázii a Oceánii spoločne.

Novým rektorm Lublinskéj katolíckej univerzity sa 30. júna stal docent dr. Jan Šrutva, pomocný biskup lublinský, dlhoročný vedecký pracovník univerzity.

Svätý Otec Ján Pavol II. vymenoval za exarchu v Hajdúdorogu a apoštolského administrátora „ad nutum Sanctae Sedis“ exarchátu v Miškolci (MLR) biskupa Szilárda Keresztesa, doterajšieho titulárneho biskupa Cunavia. Otec biskup sa narodil r. 1932 v Nyíracsádone. Na knaza bol vysvätený r. 1955. Za biskupa ho menoval pápež Pavol VI. r. 1975.

CENA DOBRÝCH SKUTKOV

Sv. Alžbeta, rehoľníčka, bola známa svojimi skutkami lásky a milosrdenstva. Jej skutky lásky, ako to máme zachované v legendách, sprevádzali mnohé divy.

Raz, keď sa jej manžel Ludovít vracať z poľovačky, niesla chudobným pod zásterou niekoľko kúskov chleba. I spýtal sa jej, čo to nesie. Keď Alžbeta odkryla zásteru, obidvaja videli namiesto chleba krásne veňavé ruže. Odvtedy jej nechal úplnú slobodu v dobročinnosti, lebo videl, ako sa páčia jej dobré skutky Pánu Bohu.

HLADNÝCH NAKŘMIT

Božena Němcová zachovala spomienku svojej babičky, ktorá pamäta na veľký hlad v severných Čechách. Oni mali doma aspoň toľko, že nemuseli hladovať. Ale pretože okolo nich bolo mnoho tých, ktorí cez deň nemali v ústach ani kúsok chleba, obmedzili sa na jedno nasýtenie cez deň. A čo takto ušetrili, dali iným, aby zmiernili ich hlad.

To bol veľkodusný prístup k obeti a sebazapieraniu. Poznali dobre príklad Ježiša Krista, ktorý priniesol v obetu sám seba.

Zo života eparchie

KRONIKA OTCA ORDINÁRA

Dňa 2. júla 1988 ndp. ordinár Mons. Ján Hirk a, apošt. administrátor prešovský, sa v Prešove zúčastnil na oslavách 50. výročia kňazskej vysviacky kanonika ThDr. Jozefa Šestáka, okr. dekana rím.-kat. cirkvi. — Toho istého dňa večer sa zúčastnil na odpustovej slávnosti v Levoči, kde slúžil sv. liturgiu a kázal Božie slovo. — **Dňa 3. júla 1988** viedol odpustovú slávnosť sv. ap. Petra a Pavla v Bardejove a ešte v ten istý deň o 11. h odpustovú slávnosť sv. ap. Cyrila a Metoda v Stropkove. — **Dňa 6. júla 1988** sa zúčastnil na rokovanie na SSKNV v Banskej Bystrici. — **Dňa 7. júla 1988** bol prítomný na prijímacích pohovoroch kandidátov teológie na CMBF v Bratislave. — **Dňa 10. júla 1988** posvätil obnovený chrám v Juskovej Voli (farnosť Rudlov) a v ten istý deň posvätil obnovený chrám v Zbehňove. — **Dňa 11. júla 1988** v Poprade vykonal pohrebné obrady za neb. o. Michala Fitza, t. arcidekana. — **Dňa 13. júla 1988** v Prešove vykonal pohrebné obrady za neb. o. Františka Halušku, asesora, t. arcidekana. — **Dňa 14. júla 1988** v Stropkove viedol dekanskú poradu kňazov Svidníckeho okresu. — **Dňa 16. júla 1988** v katedrálnom chráme v Prešove viedol oslavu 100. výročia narodenia prešovského biskupa Pavla a 1000. výročia kresťanstva na Rusi. — **Dňa 17. júla 1988** posvätil obnovený chrám v Svetliciach. — **Dňa 24. júla 1988** posvätil obnovený, 200 rokov trvajúci chrám v Okružnej. — **Dňa 30. júla 1988** sa v Nyíregyháze (MLR) zúčastnil na inštalácii nového sídelného gr.-kat. biskupa Szilárda Keresztesa. — **Dňa 31. júla 1988** sa zúčastnil na oslavách 50. výročia kňazstva o. Jozefa Molčanyho, t. arcidekana, správcu farnosti Repejov.

M. M.

Chrám sv. ev. Lukáša vo Valkovciach z r. 1750 — farnosť Šapinec (Snímka: o. J. Čverčko)

MENOVANIE

Ndp. ordinár Mons. Ján Hirk a, apošt. administrátor prešovský, vymenoval vdp. Pavla Dancáka za riaditeľa Gréckokatolíckeho biskupského úradu v Prešove, s platnosťou od 1. augusta 1988. O. Pavol Dancák sa narodil 3. mája 1936 vo Varhaňovciach. Do t. č. pôsobil ako správca farnosti Nový Ruskov, okr. Trebišov, kde bol aj okresným dekanom. Novému riaditeľovi v jeho zodpovednej práci želáme mnoho Božích milostí.

NAŠI JUBILANTI

V tomto mesiaci si svoje životné jubileá pripomínajú títo duchovní otcovia:

Stefan Hupcej, správca farnosti Oľka — 50 rokov od narodenia (19. 10. 1938);

Michal Černý, na odpočinku v Bratislave — 80 rokov od narodenia (24. 10. 1908).

Spomeňme si na jubilujúcich duchovných otcov vo svojich modlitbách.

Mnochaja lit, blahaja lit!

ÚMYSEL APOŠTOLÁTU MODLITBY NA OKTÓBER

Všeobecný: Za tých, čo vyučujú, aby sa dali viest Svätým Duchom.

Misijný: Za Pápežské dielo šírenia viery.

Srdce Ježišovo, posilňuj misionárov a požehnávaj ich apoštolát.

TAJOMSTVÁ

Život je zložitý. Prídú radosti, útechy, ale poväčšine stroskotáme v šedivom každodennom ovzduší a nie zriedka na nás prídú fyzické a duševné bolesti každého druhu.

Mali by sme byť pripravení na každý prípad. Žiadnen príbeh by nás nemal prekvapíť.

Kresťanský život, ktorý sa zhliada v Kristovom živote, ak je opravdivý, dáva túto ohromujúcu možnosť: priať radosti a bolesti ideálne, bez toho, že by sa prvé stali neplodnými a prádnymi a druhé zas neznesiteľnými.

Kresťanský život sa preto vstupuje do ľudského života nádherne a dokonale.

Dáva človekovi náplň a možnosť dokonale sa uplatniť. Zhoduje sa s jeho najroxličnejšími a najhlbšími túžbami, povyšuje ich a dáva odpoved na každé „prečo“.

Napriek tomu, že dnes sa prilič páči hovoriť moderne a skoro všetko sa označuje ako zastarané, povedzme otvorene, že meditovať každý deň o tajomstvách Kristových radostí, bolestí a slávy, ktoré sa nachádzajú vsadené do ruženca ako perly, to môže kresťana pobádať žiť naozaj po kresťansky.

Panna Mária povzbudzuje ľudí, aby sa modlili ruženec každodenne. Možno preto, aby boli každý deň pripraveni na to, čo pre nich Prozretnosť rozhodla, tým, že k ich dobru spojila veci príjemné a trpké, z akejkoľvek strany by prišli.

Chiara Lubich

Nikdy nebudem spokojná, nikdy, lebo moja túžba je nekonečná. Preto ty, Otče, Bože môj, žižniš, žižniš, žižniš po láske — po láske duší, ktoré nesú tvój obraz. Len keď sa všetko zjednotí s tebou, budem spokojná. Celá moja duša chcela by sa stráviť, aby bola svedectvom Slovu, ktoré je v nej, že je to Boh.

Modlitba Miriam Terézie Demjanovičovej

Pápež pokoja a lásky

(10. pokračovanie)

„MÁME NOVÉHO PÁPEŽA“

V sobotu popoludní 25. októbra 1958 vstúpilo do konkláve 51 kardinálov a 192 iných osôb. To boli takzvaní „konklávisťi“, knazi, laici a rehoľné sestry. Ich úlohou bolo postarať sa o všetko, čo potrebovali kardináli, aby sa mohli pokojne venovať voľbe nového pápeža.

Pápežská voľba sa konala v povesnej Sixtínskej kaplnke. Táto kaplnku dal postaviť pápež Sixtus IV. roku 1473 k úcte Nanebovzatej Panny Márie. Vystavil ju Ján Dolci, alebo — ako tvrdia iní dejepisci — Baccio Pontelli. Kaplnka má obdlžníkovú podobu: je 40 metrov dlhá, 14 metrov široká a 18 metrov vysoká. Steny c klenbc sú vyzdobené freskami, t. j. maľbami na omietke, od popredných majstrov talianskeho maliarstva na sklonku 15. a začiatku 16. storočia. Zachycujú dejiny ľudského vykúpenia od stvorenia sveta až po posledný súd.

Pre každého kardinála v kaplnke bolo kreslo s baldachýnom a stolíkom, na ktorom boli potrebné veci pre voľbu. Volba pápeža sa konala nasledujúcim spôsobom: každý kardinál napísal najprv na lístok meno svojho kandidáta. Potom pristúpil k oltáru, poklakol na chvíľu k modlitbe a s volebným lístkom v ruke povedal: „Beriem za svedka Krísta Pána, ktorý ma bude súdiť, že dávam svoj hlas na toho, o kom pred Pánom myslím, že má byť zvolený.“ Po týchto slovách vložil volebný lístok do pripraveného veľkého kalicha. Keď to urobili všetci kardináli, tajomník konkláve so svojím pomocníkom zistil, či počet hlasovacích lístkov sa zhodoval s počtom hlasujúcich kardinálov. Keď sú všetky lístky pospolu, urobí sa triedenie a počítanie podľa kandidátov. Na platnú voľbu nového pápeža sa vyžadujú dve tretiny hlasov a ešte jeden nazýváš. Keďže hlasujúcich kardinálov bolo 51, nový pápež musel dostať najmenej 35 hlasov.

Bola nedele, 26. októbra, deň prvého hlasovania. Okolo popoludnia na obrovskom Svätopeterskom námestí sa zišlo vyše stotisíc osôb. Netrpezlivu čakali na výsledok voľby. Keď z komína Sixtínskej kaplnky začali vychádzat prvé oblásky dymu, zástupy boli celkom rozrušené. Husté chumáče dymu boli celkom čierne. To bolo znamením, že pri prvom hlasovaní sa kardináli nedohodli na kandidátovi. Až nasledujúceho dňa, v pondelok, nijaký kandidát nedosiahol potrebnú väčšinu hlasov.

Konečne v utorok, 28. októbra, osem minút po piatej hodine popoludní nad Sixtínskou kaplnkou sa objavil obláčik jasného bieleho dymu. Zástupy na námestí jasali od radosti.

Medzitým v Sixtínskej kaplnke sa dokončievali obrady voľby. Keď tajomník konkláve Msgr. Albert di Jorio oznamil kardinájom, že kandidát Angelo Jozef Roncalli, benátsky patriarcha, dosiahol žiadanú väčšinu hlasov, dekan kardinálskeho zboru kardinál Tisserant predstúpil pred novozvoleného pápeža a pýtal sa ho:

„Prijímaš zákonite vykonanú voľbu za pápeža?“

Kardinál Roncalli odpovedal: „Tvoju otázku som prijal chvějúc sa strachom, lebo si uvedomujem svoju úbohosť a slabosť. Predsú však na voľbe ctihoných bratov, kardinálov svätej ríms-

Bazilika sv. Petra v Ríme

skej cirkvi, vidím prejav Božej vôle. Skladňam svoju hlavu a šiju pred trpkým kalichom a pod jarmo kríza. Prijíjam volbu...“

Na ďalšiu otásku dekana kardinálskeho zboru, aké meno si volí, nový pápež sa najprv pomodlil pred oltárom, potom vstal a s veľkým dojatím odpovedal: „Ctihoní bratia! Budem sa volať Ján. Toto meno mi je zvlášť milé, lebo je to meno môjho otca. Ján je tiež patrónom našej farnosti, v ktorej sme boli pokrstení. To je meno nespočetných katedrálnych chrámov, predovšetkým lateránskej baziliky, našej katedrálky. Toto meno sa najčastejšie vyskytuje v dlhom rade rímskych diskupov, až 22-krát...“

Päť minút po šiestej najstarší kardinál-diakon z osvetleného balkóna svätopeterskej baziliky oznamil Rímu a celému svetu radostnú správu:

„Annuntio vobis gaudium magnum: habemus Papam... Oznamujem vám veľkú radosť: máme nového pápeža, jeho emineniu najdôstojenejšiemu pánu, kardinálu Angelo Jozefu Roncalliho, ktorý si dal meno Ján XXIII.“

Zástupy na námestí s veľkým nadšením a jasotom pozdravili nového Kristovho zástupcu na zemi. Utíchli až vtedy, keď nový pápež pevným hlasom, plným dojatia, udeľoval rímskemu ľudu a celému svetu svoje prvé apoštolské požehnanie.

(Pokračovanie v budúcom čísle.)

Neužitočný život je predčasná smrť (Goethe).

Všade tam, kde možno žiť, možno žiť dobre (Marcus Aurelius).